

طرح شاخص مدیران خرید

دی ماه ۱۳۹۸

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

شاخص صنعت – دوره شانزدهم

- ✓ عدد شاخص کل (۵۱/۹۲)، نشان‌دهنده وضعیت رونق جزئی در بخش صنعت در دی ماه نسبت به ماه گذشته (۵۶/۹۳) است.
- ✓ شاخص سرعت انجام و تحویل سفارش (۵۷/۲۶) در دی، بیشترین میزان شاخص در بین ۵ مولفه اصلی شاخص بوده است.
- ✓ شاخص میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی (۵۳/۷۴) همچنان روند افزایشی در ۸ ماه گذشته را دنبال کرده است.
- ✓ شاخص موجودی مواد اولیه خریداری شده (۴۶/۲۲) کمترین مقدار شاخص در بین ۵ مولفه اصلی شاخص بوده است.
- ✓ شاخص انتظارات تولید در ماه آینده نیز با رقم ۶۵/۷۳، بهبود وضعیت بخش صنعت در بهمن ماه را پیش‌بینی می‌کند.
- ✓ هرچند عدد شاخص کل دی‌ماه بالاتر از ۵۰ ثبت شده ولی در این ماه با کاهش دسته‌جمعی ۵ شاخص اصلی شاخص، شاخص صادرات و شاخص میزان فروش و در مقابل با افزایش شاخص قیمت خرید مواد اولیه و قیمت محصولات روبرو بوده‌ایم.

شاخص کل اقتصاد – دوره چهارم

- ✓ عدد شاخص کل (۴۴/۲۶)، نشان‌دهنده رکود در کل اقتصاد در دی ماه نسبت به ماه گذشته (۴۲/۲۷) است.
- ✓ شاخص سرعت انجام و تحویل سفارش (۵۰/۶۷) در دی، بیشترین میزان شاخص در بین ۵ مولفه اصلی شاخص بوده است.
- ✓ شاخص میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی (۴۸/۵۲) کاهش نسبت به ماه گذشته (۴۸/۷۹) است.
- ✓ شاخص میزان سفارشات خرید مشتریان (۴۰/۴۱) کمترین مقدار شاخص در بین ۵ مولفه اصلی شاخص بوده است.
- ✓ شاخص انتظارات در ارتباط با میزان فعالیت اقتصادی در ماه آینده نیز با رقم ۵۸/۳۵، بهبود وضعیت کل اقتصاد در بهمن ماه را پیش‌بینی می‌کند.
- ✓ به نظر می‌رسد علی‌رغم بهبود وضعیت تولید در بخش صنعت، رکود موجود در سایر بخش‌های اقتصادی از جمله خدمات، ساختمان و خرده‌فروشی موجب شده تا وضعیت کل اقتصاد در دی ماه نیز در حالت رکودی قرار گیرد. علاوه بر آن افزایش در قیمت مواد اولیه و قیمت محصولات و خدمات تولیدی از یک سو و کاهش میزان فروش و صادرات کالا و خدمات از سوی دیگر، می‌تواند روند بهبود وضعیت کل اقتصاد را دچار مخاطره نماید.

شامخ کل اقتصاد

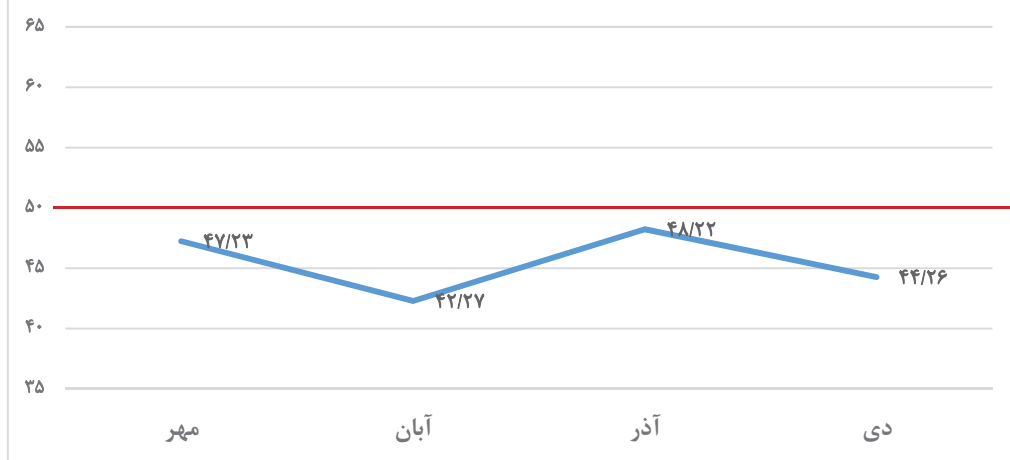
پس از یکسال اجرای موفقیت‌آمیز طرح شامخ صنعت که طی آن وضعیت رونق و رکود بخش صنعت با همکاری حدود ۴۰۰ بنگاه صنعتی مؤثر در هرماه محاسبه و اعلام گردید، از ابتدای مهرماه سال جاری نیز با هدف ارائه تصویری از وضعیت کل اقتصاد کشور در هرماه، شامخ کل اقتصاد در دستور کار اتاق بازرگانی ایران قرار گرفت و برای نخستین بار در کشور امکان رصد ماهانه وضعیت رونق و رکود برای تمامی بخش‌های تعیین‌کننده اقتصاد کشور به صورت یکجا فراهم گردید. لازم به ذکر است که در جمع‌آوری اطلاعات مربوط به شامخ کل اقتصاد، نمونه‌هایی از بین تمامی واحدهای صنعتی، خدماتی و کشاورزی در سطح کشور که نقش مؤثری در ایجاد ارزش افزوده در بخش مربوط دارند انتخاب و مورد پرسش قرار گرفته‌اند. نکته حائز اهمیت دیگر آن است که اتاق بازرگانی ایران به عنوان دبیرخانه کمیته آمارهای بخش خصوصی کشور از همکاری اتاق‌های تعاون و اصناف ایران نیز در فرایند جمع‌آوری و محاسبه شامخ کل اقتصاد استفاده می‌برد. در همین راستا، اتاق تعاون ایران نسبت به اجرا و انتشار نخستین شامخ بخش ساختمان کشور از مهر ۱۳۹۸ اقدام نمود و اتاق اصناف ایران نیز اجرای تخصصی شامخ خرده‌فروشی کشور را از آذرماه جاری آغاز نموده است.

همان‌طور که قبلاً ذکر شد اتاق بازرگانی ایران از مهرماه سال ۱۳۹۷ اقدام به محاسبه و انتشار شامخ صنعت (بخش تولید) نموده است. با توجه به ویژگی‌های متفاوت سایر بخش‌های اقتصادی مانند بخش خدمات که ماهیت غیر تولیدی دارد و یا بخش کشاورزی که ماهیت فصلی و جغرافیایی خاصی در نقاط مختلف کشور دارد و همچنین بخش ساختمان که ماهیت پروژه‌ای داشته و امکان گزارش‌گیری ماهانه از روند اجرای فعالیت‌های آن با پیچیدگی‌های بیشتری نسبت به بخش صنعت برخوردار است، محاسبه شامخ کل اقتصاد نیز با پیچیدگی بیشتری نسبت به محاسبه شامخ صنعت روبروست. به منظور محاسبه شامخ کل اقتصاد با انتخاب نمونه‌ای از بین همه واحدهای تشکیل‌دهنده بخش‌های مهم اقتصادی و اعمال ضریب سهم ارزش افزوده هر یک از بخش‌ها در کل اقتصاد در نتایج حاصل از نظرسنجی پرسش‌های اصلی در بین پرسش‌های دوازده‌گانه شامخ (همانند شامخ صنعت با اندکی اصلاح) سعی شده تا نتایج طرح شامخ در سطح کل اقتصاد از دقت قابل قبولی برخوردار گردد. با اینحال تا زمانی که نمونه‌های کاملاً مؤثر در هر بخش به تعداد کافی و با پوشش مناسب در طرح مشارکت نداشته باشند، امکان ارائه اطلاعات تفصیلی شامخ ترکیبی کل اقتصاد به تفکیک همه اجزای تشکیل‌دهنده آن وجود ندارد که امیدواریم تا در آینده نزدیک دستیابی به این هدف مهم نیز میسر گردد.

جدول ۱: شامخ کل اقتصاد - شاخص مدیران خرید (PMI) دی ماه ۱۳۹۸

شاخص	مهر ۹۸	آبان ۹۸	آذر ۹۸	دی ۹۸
شامخ کل اقتصاد	۴۷/۲۳	۴۲/۲۷	۴۸/۲۲	۴۴/۲۶
میزان فعالیت‌های کسب و کار	۴۷/۴۵	۴۱/۴۹	۴۹/۶۱	۴۲/۶۵
میزان سفارشات جدید مشتریان	۴۲/۲۶	۴۰/۵۰	۴۵/۷۰	۴۰/۴۱
سرعت انجام و تحویل سفارش	۵۵/۳۷	۴۶/۴۵	۵۴/۷۶	۵۰/۶۷
موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده	۴۶/۶۹	۳۸/۰۵	۴۱/۳۷	۴۱/۸۱
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۴۸/۵۷	۴۴/۸۸	۴۸/۷۹	۴۸/۵۲
قیمت خرید مواد اولیه یا لوازم خریداری شده	۵۸/۳۲	۷۴/۸۰	۷۸/۴۱	۷۴/۷۹
موجودی محصول در انبار یا کارهای معوق	۴۹/۳۵	۴۸/۱۳	۴۸/۰۵	۴۵/۸۸
میزان صادرات کالا یا خدمات	۴۴/۹۵	۴۳/۴۲	۴۵/۰۹	۴۰/۹۷
قیمت محصولات تولیدشده یا خدمات ارائه شده	۴۵/۱۷	۵۳/۵۵	۵۵/۷۴	۵۴/۶۶
مصرف حامل‌های انرژی	۵۶/۸۳	۵۹/۷۴	۶۱/۴۱	۶۰/۵۹
میزان فروش کالاها یا خدمات	۴۳/۲۲	۳۹/۳۳	۴۶/۷۷	۴۲/۵۵
انتظارات در ارتباط با میزان فعالیت اقتصادی در ماه آینده	۵۷/۵۹	۴۷/۶۱	۴۹/۹۸	۵۸/۳۵

نمودار ۱: مقایسه شامخ کل اقتصاد در چهار ماه گذشته (دوره اول تا چهارم)

شامخ صنعت

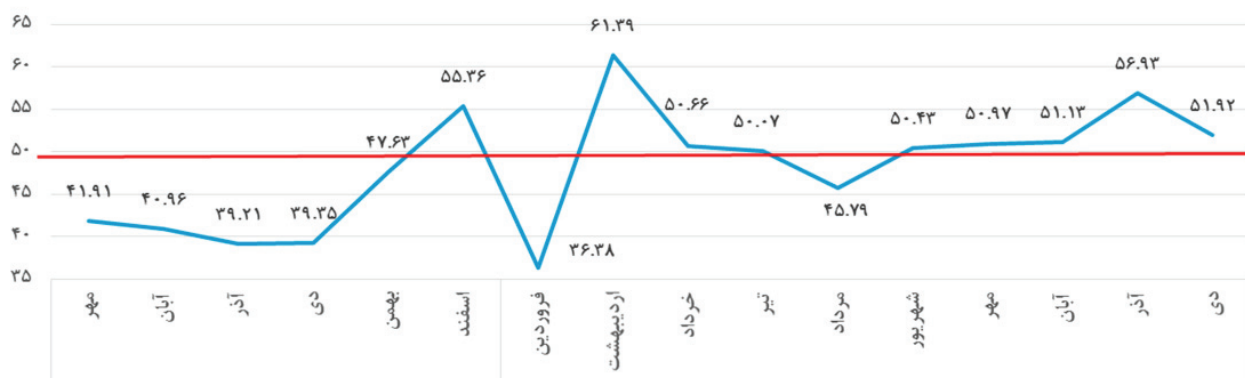
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، با انجام بررسی‌های لازم، برای نخستین بار در مهرماه ۱۳۹۷ به اجرای طرح شامخ پرداخته و این شاخص را برای بخش صنعت ارائه کرده است. پرسشنامه الکترونیکی شامخ در انتهای هر ماه توسط حدود ۴۰۰ کارگاه صنعتی فعال و بزرگ که سهم عمده‌ای در اشتغال، تولید و ایجاد ارزش افزوده اقتصادی در صنعت کشور دارند، تکمیل می‌شود. در این طرح بنگاه‌ها با استفاده از طبقه‌بندی بین‌المللی کلیه فعالیت‌های اقتصادی (ISIC.Rev4) در ۱۲ گروه صنعتی به شرح زیر طبقه‌بندی و از آنها آمارگیری اینترنتی به عمل می‌آید: ۱- صنایع غذایی، ۲- صنایع نساجی، ۳- صنایع پوشاک و چرم، ۴- صنایع شیمیایی، ۵- صنایع فلزی، ۶- صنایع لاستیک و پلاستیک، ۷- صنایع ماشین‌سازی و لوازم خانگی، ۸- صنایع فرآورده‌های نفت و گاز، ۹- صنایع کانی غیرفلزی، ۱۰- صنایع تولید وسایل نقلیه و قطعات وابسته، ۱۱- صنایع چوب، کاغذ و مبلمان و ۱۲- سایر صنایع. پرسشنامه شامخ شامل ۱۲ پرسش است.

جدول ۲: شامخ صنعت - شاخص مدیران خرید (PMI) دی ماه ۱۳۹۸

شاخص	آبان ۹۸	آذر ۹۸	دی ۹۸
شامخ کل صنعت	۵۱/۱۳	۵۶/۹۳	۵۱/۹۲
مقدار تولید محصولات	۴۹/۶۰	۵۹/۵۶	۵۱/۲۷
میزان سفارشات جدید مشتریان	۴۸/۹۷	۵۵/۸۹	۵۰/۴۹
سرعت انجام و تحویل سفارش	۵۹/۳۸	۶۲/۳۳	۵۷/۲۶
موجودی مواد اولیه خریداری شده	۴۳/۵۸	۴۸/۶۱	۴۶/۲۲
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۵۳/۸۶	۵۵/۳۲	۵۳/۷۴
قیمت خرید مواد اولیه	۶۳/۷۹	۷۶/۲۰	۷۷/۵۵
موجودی محصول نهایی در انبار	۵۱/۹۴	۴۹/۷۸	۴۹/۶۷
میزان صادرات کالا	۴۶/۲۷	۴۷/۱۹	۴۴/۹۳
قیمت محصولات تولیدشده	۴۵/۱۳	۵۳/۲۲	۵۵/۲۲
مصرف حامل‌های انرژی	۵۸/۹۱	۶۲/۷۰	۶۱/۴۹
میزان فروش محصولات	۴۵/۹۳	۵۵/۵۳	۵۰/۶۲
انتظارات تولید در ماه آینده	۵۹/۷۱	۶۱/۶۷	۶۵/۷۳

نمودار ۲: روند شاخص کل صنعت

تحلیل شاخص صنعت

شاخص کل شامخ با عدد ۵۱/۹۲ حاکی از عدم تغییر محسوس وضعیت نسبت به ماه قبل می باشد. اتفاقات دی ماه پر حادثه اخیر در کنار تحریم های جدید، بر فضای نامطمئن کنونی دامن زده است که اثر آن در متغیرهایی چون مقدار تولید و سفارشات جدید، میزان به کارگیری نیروی انسانی، موجودی انبار و میزان فروش قابل مشاهده است. اثر مهم دیگر این وقایع بر قیمت مواد اولیه بوده است که اغلب فعالان اقتصادی بدان اشاره داشته اند. میزان صادرات کالا و موجودی مواد اولیه نسبت به ماه قبل اندکی کاهش نشان می دهد و فعالان اقتصادی همچنان امیدوار به افزایش تولید برای ماه آتی هستند اما عملکرد گذشته آنها نشان می دهد که این خوش بینی به تنهایی نمی تواند منجر به افزایش تولید در ماه آتی گردد.

لاستیک و پلاستیک

چهار صنعت در دی ماه ۱۳۹۸ نسبت به ماه قبل بهبود قابل توجهی (امتیاز بالای ۶۰) داشته اند. که یکی از آنها صنایع لاستیک و پلاستیک بوده است (۶۳/۰).

شاخص قیمت خرید مواد اولیه این گروه صنعتی در دی ماه ۹۸، بیشترین عدد شاخص را از ابتدای محاسبه شاخص برای هر ماه در مقایسه با ماه قبل، تجربه کرده است (۹۳/۳). این شاخص در بین صنایع مختلف نیز بالاترین میزان بوده است. با توجه به آنکه مواد اولیه مورد استفاده در صنعت لاستیک و پلاستیک را محصولات نفتی و شیمیایی تشکیل می دهند، افزایش قیمت محصولات تولیدی این دو گروه (به ترتیب شاخص ۵۵/۶ و ۵۹/۶) و افزایش قیمت ارز نیمایی در دی ماه از یک سو و ادامه اثرات مستقیم یا غیرمستقیم افزایش قیمت بنزین در داخل کشور از سوی دیگر، می تواند توجیهی برای افزایش شدید قیمت مواد اولیه این گروه باشد.

افزایش موجودی مواد اولیه در دی ماه ۹۸ نسبت به ماه قبل (۶۰/۰) با توجه به آنکه قیمت این مواد افزایش یافته است (موجودی مواد اولیه در همه صنایع تقریباً غیر از صنایع چوب، کاغذ و مبلمان و صنایع لاستیک و پلاستیک کاهش داشته است)، می تواند ناشی از دو امر باشد. اول: نگرانی فعالان اقتصادی این صنعت از افزایش قیمت بیشتر این مواد در آینده؛ چراکه روند کاهش یا عدم تغییر قیمت خرید مواد اولیه صنعت لاستیک و پلاستیک بعد از ۴ ماه متوالی (از مرداد تا آبان ۱۳۹۸)، بطور ناگهانی از ماه قبل با افزایش قابل ملاحظه ای روبرو شده است. دوم: نگرانی فعالان اقتصادی متأثر از ناآرامی های دی ماه، نگرانی از افزایش قیمت نفت که می توانست نفت را با جهش قیمتی مواجه کند. این مسئله نیز احتمال افزایش قیمت مواد اولیه در آینده را در نظر فعالان صنعت لاستیک و پلاستیک تقویت کرد.

به دنبال افزایش شدید قیمت خرید مواد اولیه صنعت لاستیک و پلاستیک در دی ماه ۹۸، قیمت محصولات تولیدی این صنعت نیز بالا رفته است (۶۰/۰). با این وجود از آنجا که به ماه های پایانی سال نزدیک می شویم و متقاضیان احتمال افزایش قیمت بیشتر را

می‌دهند، سفارشات جدید برای محصولات صنعت لاستیک و پلاستیک و تولید محصول افزایش یافته است (به ترتیب ۶۶/۷ و ۶۳/۳). بر این اساس احتمال می‌رود میزان فروش تحقق یافته صنعت مذکور بیشتر از مقدار برنامه‌ریزی شده بوده، که این امر در کاهش موجودی انبار در این ماه نسبت به ماه گذشته قابل مشاهده است (۴۶/۷).

با وجود افزایش سفارشات جدید در دی‌ماه ۹۸، سرعت تحویل سفارش‌ها نیز افزایش یافته است (۵۶/۷). این امر می‌تواند به دلیل افزایش قابل توجه استخدام نیروی کار در صنعت لاستیک و پلاستیک در این ماه در مقایسه با ماه قبل باشد (۶۳/۳).

با توجه به افزایش تولید و فروش محصولات صنعت لاستیک و پلاستیک (۵۶/۷) و کاهش صادرات محصولات این صنعت که می‌تواند متأثر از بحران‌های دی‌ماه باشد (۴۶/۷)، فروش محصولات صنعت مذکور در بازارهای داخلی صورت گرفته است. از دیگر دلایل افزایش فروش داخلی می‌توان به نیاز به پلاستیک به‌عنوان یکی از مهمترین اولویت‌های امداد رسانی به مناطق سیل‌زده سیستان و بلوچستان در دی‌ماه ۹۸ اشاره کرد.

انتظارات فعالان اقتصادی این گروه صنعتی برای ماه آینده مثبت ارزیابی شده است (۶۳/۳) که می‌تواند حاکی از بهبود وضعیت کلی این صنعت و افزایش تولید و فروش آن بوده باشد.

با توجه به آنکه هر ۵ عمل اصلی تشکیل‌دهنده شاخص گروه صنعت لاستیک و پلاستیک که شامل ۱۰۰ درصد ضرایب کل PMI صنعت مزبور می‌شوند (میزان سفارشات (۳۰٪)، مقدار تولید محصولات (۲۵٪)، میزان استخدام نیروی کار (۲۰٪)، سرعت انجام و تحویل سفارشات (۱۵٪) و موجودی مواد اولیه (۱۰٪))، در دی‌ماه ۹۸ نسبت به ماه قبل با افزایش روبرو بوده است، شاهد رونق کلی این صنعت هستیم.

فرآورده‌های نفت و گاز

از ابتدای سال جاری تا پایان شش ماهه اول، شاخص کل این گروه بدتر شدن وضعیت عمومی این صنعت در هر ماه نسبت به ماه قبل را نشان می‌داد. در طول فصل پائیز شاخص کل این صنعت وضعیت باثباتی را نشان داده اما در دی‌ماه با شروع زمستان، شاخص کل نشان از بدتر شدن اندک وضعیت کلی این گروه نسبت به ماه گذشته دارد (۱/۴۷).

نفت خام و گاز طبیعی مهمترین ماده اولیه این صنعت محسوب می‌شود که متأثر از بازار بین‌المللی نفت خام و وضعیت تحریم‌های ایالات متحده می‌باشد. در نیمه نخست ماه ژانویه، بهای نفت تحت تاثیر تنش‌های میان ایران و آمریکا تا سطح ۷۲ دلار در هر بشکه صعود کرده بود. اما طی روزهای پایانی ژانویه قیمت طلای سیاه متأثر از نگرانی‌های مربوط به ویروس چینی کرونا تا سطوح کمتر از ۵۶ دلار سقوط کرد. نفت در طی این ماه حدود ۱۶ درصد کاهش قیمت را تجربه کرد. با توجه به اینکه دی‌ماه با نیمه نخست ماه ژانویه همپوشانی دارد تحلیل‌های بدست آمده بیشتر متأثر از افزایش بهای نفت خام و گاز طبیعی می‌باشند.

بر اساس آمار شاخص دی‌ماه، فعالان این صنعت با افزایش شدید در بهای مواد اولیه در این ماه نسبت به ماه گذشته مواجه بوده‌اند (۶/۷۹) که به افزایش قیمت محصولات این صنایع نیز انجامیده است (۶/۵۵). از طرف دیگر کاهش تولید محصولات (۴/۴۴)، کاهش شدید صادرات (۳/۳۳) توأم با کاهش فروش محصول در دی‌ماه نسبت به ماه گذشته (۷/۴۰) نشان از شرایط سخت فعالان این صنعت در ابتدای زمستان دارد که بدون شک تنش سیاسی بین ایران و آمریکا به دنبال ترور سردار سلیمانی از مهمترین عوامل موثر بر آن بوده است. به دنبال کاهش سفارشات، کاهش تولید و صادرات میزان استخدام نیروی کار نیز کاهش داشته (۴/۴۴) و سرعت تحویل سفارشات نیز کمی افزایش نشان می‌دهد (۴/۵۷). به همین دلیل نیز فعالان این گروه از صنایع با افزایش شدید در موجودی انبار محصول (۶۳) مواجه بوده‌اند. از سوی دیگر به دلیل افزایش بهای مواد اولیه و پوشش فرآیند تولید از محل موجودی مواد اولیه، شاهد کاهش موجودی مواد اولیه در دی‌ماه نسبت به ماه گذشته هستیم.

همچنین میزان سفارشات جدید که طی نیمه نخست سال ۹۸ کاهش در هرماه نسبت به ماه قبل را نشان می‌داد و در دوره سه ماهه پائیز با تغییر روند وضعیت بهبود را در پیش گرفته بود مجدداً با کاهش اندکی در دی‌ماه نسبت به ماه گذشته (۱/۴۸) مواجه شده است که امید می‌رود با کاهش تنش‌های سیاسی و بهبود وضعیت بازار کشورهای عراق و افغانستان مجدداً به مسیر رو به بهبود پائیز برگردد؛ کما اینکه انتظار فعالان این صنعت نسبت به ماه آینده نیز حاکی از توقع بهبود وضعیت است (۶/۵۵).

نساجی

به اذعان فعالان صنعت نساجی در دی‌ماه، وضعیت کلی صنعت با عدد شاخص ۲۱/۶۳ نسبت به ماه گذشته مساعد گزارش شده است.

افزایش میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی (با عدد شامخ ۴۳/۷۱)، افزایش مقدار تولید محصولات (با عدد شامخ ۸۶/۶۷) و افزایش میزان سفارشات جدید و سرعت انجام و تحویل سفارش (هر دو با عدد شامخ ۷۱/۶۰) عمده دلایل این بهبود هستند. کاهش موجودی انبار (با عدد شامخ ۲۹/۳۹)، افزایش میزان فروش محصولات (با عدد شامخ ۲۹/۶۴) و کاهش میزان صادرات (با عدد شامخ ۸۶/۴۲) به موازات افزایش مقدار تولید محصولات نشان‌دهنده پاسخ‌گویی به موج تقاضای داخلی ناشی از ورود به فصل زمستان است که علی‌رغم افزایش قیمت محصولات تولید شده، صورت گرفته است.

نکته قابل توجه این صنعت در دی‌ماه، افزایش چشم‌گیر قیمت خرید مواد اولیه (با عدد شامخ ۲۹/۸۹) است که بی‌ارتباط با اعمال تحریم‌های جدید آمریکا در مورد برخی از صنایع، از جمله صنعت نساجی و نیز افزایش قیمت ارز نیست. چنانچه تحریم‌های جدید نسبت به گذشته گسترده‌تر بوده و موجب قطع همکاری شرکت‌های بزرگ با ایران شود، شکی نیست که علاوه بر انتظارات تورمی فعالان صنعت که به خودی خود سبب افزایش قیمت مواد اولیه خواهد شد، در بلندمدت نیز آثار مخرب بسیاری متوجه این صنعت خواهد بود. در چنین شرایطی مسئولیت بخش حاکمیتی در زمینه توجه به تولید داخلی، تامین مواد اولیه مورد نیاز و جلوگیری از ورود کالای قاچاق بیشتر خواهد بود. با توجه به توانمندی داخلی برای تامین ۸۵ درصد از نیاز فعلی (به اذعان کارشناسان این امر)، توجه به امر کاهش واردات و تکیه بیشتر به توانمندی‌های داخلی از ضروریات زمان حاضر است. در انتها باید دید با توجه به انتظار مثبت تولید در ماه آینده، شرایط بازار در ماه‌های پایانی سال چگونه رقم خواهد خورد.

ماشین‌سازی و لوازم خانگی

وضعیت صنعت ماشین‌سازی و لوازم‌خانگی در دی‌ماه با عدد شامخ ۵۰/۰ تغییر محسوسی را نشان نمی‌دهد و بیانگر آن است که فعالان اقتصادی اوضاع این صنعت را تقریباً بدون تغییر نسبت به ماه قبل ارزیابی کرده‌اند. مقدار تولید محصولات (۵۷/۶) افزایش اندکی داشته اما از سوی دیگر، میزان سفارشات جدید (۴۷/۰)، سرعت انجام و تحویل سفارش (۴۸/۵)، موجودی مواد اولیه (۴۸/۵) و میزان استخدام (۴۷/۰) چندان تغییر خاصی را نشان نمی‌دهد که خود بیانگر آن است که چرا شامخ کل این گروه در کل تغییری نداشته است.

شایان ذکر است که این صنعت در دی‌ماه با افزایش چشم‌گیر قیمت مواد اولیه با عدد شامخ ۸۰/۳ مواجه بوده که تا حدی بر افزایش قیمت محصولات تولید شده (۵۷/۶) مؤثر بوده و از سوی دیگر تا حدی سبب ایجاد رکود نسبی در این صنعت شده است. از جمله مشکلات تأمین مواد اولیه در این صنعت تغییرات مداوم قیمت ورق فولادی است که مورد استفاده لوازم خانگی نیز می‌باشد. در کارگروه رونق تولید صنعت لوازم‌خانگی با حضور وزیر صمت مقرر گشت جلسه‌ای با فولاد مبارکه برگزار و تدابیری اندیشیده شود و ورق‌های فولادی به شکل آسان و قیمت مناسب به دست تولیدکنندگان لوازم‌خانگی برسد. احتمال می‌رود در صورت اجرایی شدن این تمهید قیمت مواد اولیه لوازم‌خانگی در ماه‌های آتی بهبود یابد. همچنین باید به نوسانات ارزی در دی‌ماه اشاره کرد که قیمت مواد اولیه را متأثر ساخته است.

نکته جالب توجه آن است که با وجود افزایش قیمت، میزان فروش محصولات این گروه اندکی افزایش را نشان می‌دهد (۵۴/۵) که شاید بتوان دلیل آن را شروع فصل زمستان و افزایش تقاضای لوازم‌خانگی موردنیاز در فصل سرما (اعم از محصولات گرمایشی، تصفیه هوا و غیره) جستجو کرد.

از سوی دیگر اما صادرات کالاهای این گروه افت محسوسی داشته است (۴۰/۹) که کمترین میزان از ابتدای سال ۹۸ است. دلیل آن را می‌توان تا حدی ناشی از ناپایداری شرایط در ایران به دلیل ترس از افزایش تنش‌های منطقه‌ای و ریسک‌های ژئوپلیتیک ناشی از حوادث دی‌ماه ۱۳۹۸ دانست.

از جمله دیگر موانع جدی پیش روی تولیدکنندگان این صنعت بحث قاچاق کالا است. کالای قاچاق بدون پرداخت هزینه گمرکی و مالیات بر ارزش‌افزوده معمولاً قیمت پایین‌تری دارد و می‌تواند به شدت ضد تولید باشد. در حال حاضر با تمهید جدید دولت برای شناسه دار کردن کالاهای این گروه از ۱۶ بهمن، انتظار کاهش قاچاق کالا وجود داشته و افزایش انتظار تولید در ماه آینده با عدد شامخ ۵۴/۵ نشان از امید تولیدکنندگان به بهبود شرایط بعد از اجرای این سیاست‌ها دارد.

صنایع کانی غیر فلزی

شامخ کل بدست آمده برای گروه کانی‌های غیرفلزی در دی‌ماه (۳/۳۹) است که حکایت از تضعیف شدید کلی این صنعت نسبت به ماه قبل دارد. شامخ دیمه سال گذشته نیز همین میزان بوده و چنین کاهش شدیدی را در دی نسبت به آذر نشان می‌دهد.

این عدد کمترین میزان در طول دوره سنجش شامخ بوده و می تواند به دلیل تعدیلات فصلی باشد. از آنجا که عمده محصولات گروه کانی های غیرفلزی در بخش راه و ساختمان به مصرف می رسد می توان این تضعیف را به افت ساخت و ساز در فصل سرما نسبت داد.

میزان تولید محصولات این گروه در دی ماه نسبت به ماه قبل، به شدت کاهش یافته است (۸/۲۷) که کمترین عدد در بین صنایع مختلف در شامخ دی ماه می باشد. از سوی دیگر، قیمت خرید مواد اولیه که از ابتدای سال جاری حاکی از افزایش هز ماه نسبت به ماه قبل بوده در دی ماه نیز نسبت به ماه گذشته افزایش یافته است (۳/۸۳). این افزایش محسوس بهای مواد اولیه منجر به کاهش در موجودی مواد اولیه شده (۴/۴۴) و افزایش قیمت محصول (۸/۵۲) در دی ماه منجر به کاهش سفارشات جدید (۹/۳۸) و کاهش فروش محصول (۹/۳۸) شده است. نکته حائز اهمیت آن است که از ابتدای محاسبه شامخ در آذر ۹۷ تا کنون موجودی مواد اولیه این صنعت همواره کاهش نسبت به ماه قبل را نشان می دهد. قیمت مواد اولیه در همین بازه زمانی نیز همواره افزایشی بوده است.

کاهش شدید تولید محصولات گروه کانی های غیرفلزی در دیماه (۸/۲۷) و کاهش شدید فروش محصولات در این ماه نسبت به ماه گذشته (۹/۳۸) که کمترین عدد در بین صنایع مختلف می باشد نشان از شرایط دشوار این صنعت در ابتدای زمستان دارد. شایان ذکر است که در این صنعت بیشترین کاهش تولید در یک ماه نسبت به ماه قبل از ابتدای دوره سنجش شامخ صنایع کانی های غیر فلزی مربوط به این ماه بوده است. این در حالی است که این صنعت در آذر ماه سال گذشته نیز چنین کاهش شدیدی را تجربه کرده است (۱/۲۹).

همچنین این صنعت در حفظ و توسعه بازارهای خارجی خود در دی ماه موفق نبوده و شاهد کاهش در صادرات محصولات این صنعت در دیماه نسبت به آذر هستیم (۵/۴۳). البته با توجه به ماهیت محصولات گروه کانی های غیر فلزی بازارهای هدف خارجی این محصولات عمدتاً کشورهای منطقه و همسایه می باشد که شرایط بی ثبات منطقه قطعاً بر آن اثرگذار بوده است. با کاهش در سه آیتام کلیدی این صنعت یعنی تولید محصول، فروش محصول و صادرات محصولات میزان به کار گیری نیروی کار در دیماه نیز کاهش داشته (۷/۴۱) و منتج به کاهش شدید شامخ کل این گروه شده است (۳/۳۹). در نهایت فعالان این گروه نسبت به بهبود وضعیت کلی این صنعت در ماه آینده خوش بین هستند و عدد به دست آمده برای (۴/۶۹) می باشد.

صنایع فلزی

شامخ کل صنایع فلزی در گزارش دی ماه حاکی از تغییرات بسیار اندک مثبت در شرایط کلی این صنعت است. مقدار تولید و میزان فروش محصولات همچنان رقم اندکی بالاتر از ۵۰ است ولی میزان سفارشات محصولات به نسبت ماه قبل بدتر شده است. موجودی مواد اولیه در دی ماه به شدت کاهش یافته و قیمت خرید مواد اولیه همچنان همانند سه ماه گذشته به نسبت ماه قبل افزایشی گزارش شده است. این امر در کنار سایر موارد نظیر اخبار مربوط به توافق تجاری چین و آمریکا در فضای بین المللی و رشد بورس سبب شده است تا قیمت محصولات تولید شده در دی ماه به نسبت آذر ماه افزایشی گزارش شود.

به طور کلی عوامل بسیاری بر قیمت محصولات این صنعت اثرگذار است که از جمله عوامل خارجی می توان به قیمت جهانی ناشی از عرضه و تقاضا، موجودی انبار و قیمت انرژی و از جمله عوامل داخلی می توان به قیمت خرید مواد اولیه اشاره کرد.

در حال حاضر اغلب صنایع ایران با مشکل تامین مواد اولیه روبرو هستند. در صنایع فلزی نیز این مشکل به شکل حاد مشاهده می شود. در کشور مواد اولیه فولاد و مس از داخل و آلومینیوم اغلب از خارج تهیه می گردد. انتظار می رود دور جدید تحریم ها که از تاریخ ۲۰ دی ماه جاری توسط آمریکا علیه بزرگترین تولیدکنندگان استیل (فولاد)، آلومینیوم، مس و آهن اعمال شد بتواند با افزایش قیمت هر چند اندکی که در مواد اولیه این صنعت به صورت خاص بخش آلومینیوم ایجاد کند به افزایش قیمت محصولات این صنعت دامن بزند.

از دیگر مواردی که طی ماه های آتی می تواند بر این بازار اثر گذار باشد، تاثیر شیوع بیماری کرونا به واسطه اثرگذاری بر بورس های بین المللی این فلزات است. در حال حاضر اولین اثر گذاری شیوع این بیماری کاهش بهای نفت خام بوده است که سبب کاهش قیمت بازارهای کالایی شده و آن ها را با افت قیمت روبرو کرده است.

صنایع غذایی

شامخ همه گروه های صنعتی غیر از صنایع کانی غیرفلزی و صنایع غذایی در دی ماه ۱۳۹۸ نسبت به ماه قبل یا تغییری نداشته یا نشان از بهبود نسبی وضعیت دارد. صنایع غذایی بعد از صنایع کانی غیرفلزی بدترین وضعیت را در بین صنایع داشته (۴۱/۳) و با توجه

با آنکه دومین ضریب اهمیت را در بین صنایع دارد (۰/۱۷ از یک)، شامخ کلی این گروه در شامخ کل صنعت اثرگذاری بالایی دارد. کاهش در مقدار تولید محصولات (۳۵/۴)، میزان سفارشات جدید (۳۳/۳)، موجودی مواد اولیه (۴۱/۷) و استخدام (۴۵/۸) در این ماه همه نشان از بدتر شدن اوضاع دارد. تنها سرعت انجام و تحویل سفارشات افزایش داشته (۶۰/۴) که با توجه به کاهش میزان سفارش، این مورد طبیعی به نظر می‌رسد. از سویی با توجه به اینکه تولیدکنندگان کمترین میزان دریافت سفارشات جدید را از ابتدای سال ۹۸ تجربه کرده‌اند، تولید محصول هم روند کاهشی محسوسی داشته است. بخشی از این موضوع احتمالاً به دلیل عدم انعقاد قراردادهای جدید در ماه‌های پایانی سال باشد که ممکن است این موضوع با شروع سال جدید تعدیل شود.

به‌طور کلی بر اساس گزارشات ماهانه شامخ، صنایع غذایی طی ۱۰ ماهه سال ۹۸ از شرایط مناسبی برخوردار نبوده‌اند. چراکه به غیر از سه ماه اردیبهشت، شهریور و مهر (که شامخ کل بیانگر میزان اندکی بهبود بوده است) در سایر ماه‌ها، شرایط کلی این صنعت معمولاً بد ارزیابی شده است.

در ماه دی تولیدکنندگان این صنف با کاهش فروش محصولات و صادرات کالا نیز مواجه بودند. میزان فروش محصولات در سال ۹۸ به غیر از ماه اردیبهشت همواره کاهشی عنوان شده است. عدد شاخص فروش محصولات غذایی در دی‌ماه ۳۵/۴ بوده است. دلیل افت محسوس کاهش فروش محصولات به جز کاهش مقدار تولید و میزان سفارش، بروز برخی مسائل جانبی بود که تقاضای بعضی مواد غذایی را تحت تأثیر قرار داده است. یکی از این موارد ادعای یک کارشناس تلویزیونی درباره آلودگی شیر به سم آفلاتوکسین بود که به نقل از یکی از اعضای هیئت‌مدیره انجمن صنایع فرآورده‌های لبنی ایران سبب کاهش ۳۵ درصدی فروش شیر در این ماه بوده است.

همچنین مشکل کاهش قدرت خرید از دیگر مسائلی است که در سال ۹۸ صنعت غذایی را از خود متأثر ساخته است. برخی آمارها حکایت از کاهش جدی قدرت خرید و کوچک‌تر شدن سبد غذایی خانوار دارد که این موضوع سبب می‌شود تولیدکنندگان محصولات غذایی غیراساسی برای فروش محصولات خود با مشکل مواجه شوند

از دیگر موارد باید به افزایش قیمت مواد اولیه اشاره کرد (۶۶/۷) که به‌طور مثال در خصوص افزایش ۱۰ تا ۲۰ درصدی قیمت شکلات و شیرینی، گران شدن قیمت مواد اولیه (شکر به دلیل کمبود شکر دولتی) و نوسانات نرخ ارز دلیل افزایش قیمت محصولات و به تبع آن کاهش فروش عنوان شده است.

نکته دیگر اما اشاره تولیدکنندگان به کاهش قیمت محصولات این صنعت (۴۶/۹) است که با توجه به افزایش قیمت خرید مواد اولیه احتمالاً به دلیل کنترل قیمتی از سوی نهادهای نظارتی است. همچنین مشکل کاهش قدرت خرید هم می‌تواند در این موضوع نقش مؤثری ایفا نماید.

ذکر این نکته ضروری است که در طرف عرضه محصولات غذایی، موجودی محصول در انبار نیز اندکی افزایش یافته است (۵۵/۲). این مورد احتمالاً به دلیل نزدیک شدن به عید نوروز و پیش‌بینی افزایش قیمت برای دوره زمانی قبل از عید باشد که تولیدکنندگان اقدام به انبار کالاهای خود می‌نمایند. البته از این نکته نیز نباید غافل بود که در طول سال ۱۳۹۸ میزان صادرات و فروش محصولات دارای روند کلی کاهشی بوده است که خود می‌تواند باعث افزایش موجودی محصول در انبار باشد.

علاوه بر آن میزان صادرات صنایع غذایی نیز با کاهش روبرو بوده است (۴۰/۶) که این کاهش می‌تواند متأثر از ناآرامی‌های منطقه باشد. در شرایط کنونی بخش عمده‌ای از صادرات صنایع غذایی ایران به بازار کشورهای همسایه و عراق است و با توجه به حوادث پیش آمده، کاهش صادرات منطقی به نظر می‌رسد.

صنایع شیمیایی

شامخ کل گروه صنایع شیمیایی شامل: محصولات پتروشیمی، دارویی، بهداشتی، آرایشی، شوینده، مواد شیمیایی و پلیمری و ...، نشان از رونق این صنعت در دی‌ماه ۹۸ نسبت به ماه گذشته دارد (۵۶/۲).

با توجه به: (۱) افزایش قیمت نفت خام اوپک در سه هفته اول دی‌ماه ۹۸ و عبور قیمت نفت از ۷۰ دلار در پی سیاست‌های تنش‌زای ترامپ، (۲) حمایت سرمایه‌گذاران از جهش قیمت نفت با افزایش شمار معاملات مبتنی بر رشد قیمت نفت و (۳) کمک به رشد قیمت نفت با خوش‌بینی درباره توافق تجاری آمریکا و چین و همچنین کاهش عرضه تولیدکنندگان نفت اوپک؛ قیمت خرید مواد اولیه صنایع شیمیایی که عمدتاً بر پایه محصولات و مشتقات نفتی می‌باشد، در دی‌ماه ۹۸ در مقایسه با ماه قبل افزایش قابل ملاحظه‌ای یافت (۷۵/۴).

به دنبال افزایش قیمت خرید مواد اولیه صنایع شیمیایی در ماه مورد بررسی، موجودی این مواد کاهش (۴۷/۴) و قیمت محصولات تولیدی صنایع شیمیایی در مقایسه با ماه قبل بیشتر شد (۵۹/۶). همچنین با توجه به آنکه بخشی از شرکت‌های فعال در این حوزه، شرکت‌های دارویی می‌باشند و طبق گزارش شاخص قیمت مصرف‌کننده در دی‌ماه ۹۸، نرخ تورم بهداشت و درمان ۱/۳ درصد در مقایسه با ماه قبل افزایش داشته است، افزایش قیمت احتمالی دارو را می‌توان متأثر از تحریم‌های واشنگتن دانست که تهیه و واردات دارو و وسایل پزشکی را برای شهروندان در کشور غیر ممکن کرده است.

با توجه به آنکه در تابستان و پاییز ۹۸، قیمت محصولات تولیدی صنایع شیمیایی، همراه در مقایسه با ماه قبل کاهش داشته و بعد از شش ماه در دی‌ماه با افزایش مواجه بوده است، افزایش سفارشات جدید در این ماه را (۵۸/۸) می‌توان متأثر از نگرانی متقاضیان از افزایش قیمت بیشتر محصولات شیمیایی در آینده و انتظارات تورمی آنها دانست. این نگرانی ناشی از حوادث دی‌ماه، اثرات افزایش بهای بنزین و احتمال تک نرخ شدن قیمت بنزین و افزایش قیمت جهانی نفت (در سه هفته اول دی‌ماه) بوده است.

پس از ۶ ماه کاهش و یا عدم تغییر در میزان سفارشات جدید صنایع شیمیایی، افزایش آن در دوماه اخیر (آذر و دی) ۹۸ نسبت به ماه قبل خود، منجر به افزایش تولید محصولات این گروه صنعتی (۵۷/۰) در دی‌ماه ۹۸ شده است. با وجود افزایش سفارشات جدید، سرعت تحویل سفارش‌ها نیز افزایش داشته است (۵۷/۰). این امر می‌تواند ناشی از بکارگیری نیروی کار جدید و افزایش استخدام باشد (۵۵/۳). افزایش مصرف حامل‌های انرژی در صنایع شیمیایی در دو ماه اخیر (آذر و دی به ترتیب شاخص ۶۷/۸ و ۶۲/۳)، می‌تواند متأثر از افزایش تولید محصولات این صنایع در این دو ماه باشد.

افزایش فروش محصولات صنایع شیمیایی در دی‌ماه ۹۸ در مقایسه با ماه قبل (۵۲/۶)، کاهش موجودی انبار محصول را به دنبال داشته است (۴۳/۰). از آنجا که صادرات محصولات شیمیایی در این ماه اندکی کاهش یافته است (۴۷/۴)، افزایش تولید و فروش محصولات مذکور احتمالاً ناشی از بهبود تقاضای داخلی بوده است.

انتظارات تولید در ماه آینده در فعالان اقتصادی گروه صنایع شیمیایی مثبت ارزیابی شده است (۷۳/۷). افزون بر افزایش محصولات تولیدی این صنعت در دوماه اخیر (آذر و دی)، امید به آینده این صنایع وجود دارد. این امید احتمالاً متأثر از وعده افزایش تولید صنایع پتروشیمی در آینده نزدیک است. به طوری که علاوه بر افتتاح فاز دوم پتروشیمی تخت جمشید بندرماهشهر در دی‌ماه، نزدیک به ۲ میلیارد دلار طرح پتروشیمی تا پایان سال ۹۸ به بهره برداری خواهد رسید. همچنین مقرر شده است ظرفیت تولید صنعت پتروشیمی کشور تا پایان دولت روحانی دو برابر شود.

لازم به ذکر است که این صنعت با ضریب اهمیت ۱۵/۰ (از یک) در شاخص کل، سومین ضریب بالا را بعد از صنایع فلزی و صنایع غذایی دارد، به همین دلیل بهبود شاخص این صنعت (۵۶/۲) در محاسبه شاخص کل دی‌ماه، تاثیر قابل توجهی داشته است.

چوب کاغذ و مبلمان

وضعیت کلی صنایع چوب و مبلمان در آذرماه، با عدد شاخص ۷۴/۵۷ نسبت به ماه قبل نسبتاً مساعد ارزیابی شده است. افزایش میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی (با عدد شاخص ۲۹/۶۴)، افزایش موجودی مواد اولیه (با عدد شاخص ۹۰/۶۱) و افزایش سرعت انجام و تحویل سفارش (با عدد شاخص ۱۴/۵۷) از عمده‌ترین دلایل این بهبود بوده‌اند.

نکته قابل توجه این است که علی‌رغم افزایش قیمت مواد اولیه، قیمت محصولات تولید شده تغییر محسوسی نداشته است. این مسئله احتمالاً بیشتر متأثر از روند نزولی قیمت کاغذ، ناشی از ترخیص بارهای در گمرک مانده و نظارت جدی بر این بازار است که سبب افزایش میزان فروش محصولات کاغذ و مقوا شده است. اما همچنان تامین مواد اولیه برای تولیدکنندگان این بخش محل دشواری است. به ویژه در مورد چوب خام که بارها از طرف تولیدکنندگان محصولات کاغذی به عنوان نیاز و کمبود اصلی مطرح شده است. علاوه بر این افزایش میزان موجودی مواد اولیه به موازات افزایش قیمت خرید مواد اولیه، می‌تواند نشان دهنده احتیاط تولیدکنندگان برای خرید مواد اولیه و احتمال افزایش قیمت بیشتر در آینده باشد. با توجه به در پیش بودن رویدادهایی مانند انتخابات و نمایشگاه کتاب در ماه‌های آتی، این رفتار تولیدکنندگان منطقی به نظر می‌آید.

در بازار چوب و مبلمان نیز از آنجا که معمولاً در آغاز فصل زمستان نقل و انتقالات ملک، جابجایی‌ها و نوسازی‌ها به حداقل می‌رسد، انتظار افزایش تقاضا توسط تولیدکنندگان وجود ندارد و رکود نسبی حاکم بر بازار این محصولات نیز سبب شده تا قیمت‌ها تغییر محسوسی نداشته باشد. اما مثبت بودن انتظارات تولید در ماه آینده نشان‌دهنده امیدواری تولیدکنندگان به گرم شدن بازار در روزهای

پایانی سال و کاسته شدن از سرمای رکود است.

وسایل نقلیه و قطعات وابسته

گزارش ماهانه شامخ صنعت وسایل نقلیه و قطعات وابسته در دی ماه همانند آذرماه بسیار مثبت و حاکی از بهبود قابل توجه در شرایط کلی این صنعت در این ماه است. رقم شامخ کل صنعت وسایل نقلیه و قطعات وابسته در دی ماه ۶۹/۶ گزارش شده است. این رقم نه تنها بالاترین رقم شامخ کسب شده در این صنعت طی یک سال گذشته است بلکه بالاترین میزان این شاخص در بین سایر صنایع گزارش شده در دی ماه است. علاوه بر رقم شامخ کل سایر مولفه های این صنعت نیز بهبود قابل توجهی یافته اند. از مهمترین این مولفه ها می توان به مقدار تولید محصولات (رقم شامخ ۷۲/۴)، میزان سفارشات جدید (رقم شامخ ۸۲/۸) و میزان فروش محصولات (رقم شامخ ۷۴/۱) اشاره کرد. البته در مقایسه با ماه قبل در دو مولفه میزان فروش محصولات و مقدار تولید محصولات مشاهده می شود که از شدت بهبود کاسته شده است. موجودی مواد اولیه نیز برای اولین بار در سال جاری در شرایط بهبود اندک گزارش شده است. از دیگر نکات قابل توجه می توان به بهبود اندک مولفه میزان صادرات محصولات این گروه در دی ماه اشاره کرد. همه موارد ذکر شده سبب شده است که فعالان این حوزه دارای دید مثبت نسبت به تولید خود در ماه آتی باشند. رقم مولفه انتظارات تولید در ماه آینده این صنعت رقم ۸۲/۸ یعنی بیشترین رقم در بین صنایع این گزارش را به خود اختصاص داده است.

همانطور که در گزارشات قبلی نیز اشاره شد تلاش وزارت صمت و همکاری قطعه سازان با مشارکت صنایع دفاع و شرکت های دانش بنیان در پویش داخلی سازی قطعات که تا کنون به واسطه آن سه میزگرد تعمیق داخلی سازی بر گزار شده است، در کنار خبر پرداخت تسهیلات از طریق بانک مرکزی به خودروسازان جهت پرداخت مطالبات قطعه سازان و بدهی خودرو سازان به بانک ها از دلایل اصلی ایجاد جنب و جوش در این صنعت است. طبق مصوبه شورای پول و اعتبار ۷۲۰۰ میلیارد تومانی تسهیلات به خودروسازان پرداخت خواهد شد که ۵۰۰۰ میلیارد تومان آن به صورت ریالی و ۲۲۰۰ میلیارد تومان آن به صورت اوراق خواهد بود. همچنین، تفاهم نامه هایی بین قطعه سازان و خودرو سازان در حال تدوین است که شامل مشوق هایی برای قطعه سازان است که سبب می شود تا قطعه ساز انگیزه سرمایه گذاری و تولید داشته باشد و در صورت عدم نیاز خودروسازان به قطعه داخلی، سرمایه آن ها از بین نرود. از جمله این مشوق ها می توان به قرارداد تضمین خرید بین قطعه ساز و خودروساز برای دوره بازگشت سرمایه، مشارکت خودرو سازان در سرمایه گذاری در بخش قطعه ساز و کسر آن مبلغ از قیمت قطعه و خرید نقدی خودروسازان از قطعه سازان اشاره کرد.

در پایان لازم به ذکر است نباید مشاهده جرقه هایی از امید در کوتاه مدت در این صنعت مانع چاره اندیشی اساسی در افق بلند مدت برای مشکلات اصلی این صنعت گردد. توجه به تولید داخل همواره در پی تحریم ها و یا افزایش نرخ ارز مورد پیگیری قرار گرفته است. همچنین راهکارهایی همانند ارائه تسهیلات تنها به راه حل کوتاه مدت است. در حالیکه این صنعت دچار معضلاتی ریشه دار نظیر وابستگی به واردات برخی از قطعات، انحصار، کیفیت و قیمت غیر قابل قبول و غیر رقابتی در فضای بین الملل است.

پوشاک و چرم

از نظر فعالان صنعت پوشاک، وضعیت در آذرماه با عدد شامخ ۹۷/۶۷ مثبت ارزیابی شده است. افزایش تولید محصولات (با عدد شامخ ۱۳/۷۸)، افزایش میزان سفارشات جدید و افزایش میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی (هر دو با عدد شامخ ۸۸/۷۱) بیشترین نقش را در مثبت بودن این ارزیابی داشته اند. به طور کلی در فصل زمستان که فروش کمتر می شود، فروشندگان اقدام به فروش محصولات خود با قیمت پائین تر و گاهی به صورت حراج می کنند، چرا که تمایل به فروش هر چه بیشتر اجناس زمستانی و گرم و خالی کردن انبار و آماده شدن برای تدارکات ویژه پاسخ گویی به تقاضای ویژه ماه های پایانی سال دارند. کاهش اندک در قیمت محصولات تولید شده و افزایش میزان فروش محصولات، علی رغم افزایش چشم گیر قیمت مواد اولیه (با عدد شامخ ۲۵/۸۱) می تواند مؤید همین امر باشد. عدم تغییر در موجودی مواد اولیه و سرعت انجام و تحویل سفارش نیز نشان می دهد که تولیدکنندگان بیشتر به دنبال فروش اجناس موجود هستند و ترجیح می دهند موجودی مواد اولیه خود را برای تولید در ماه های آینده حفظ کنند. افزایش میزان سفارشات جدید و انتظارات مثبت تولید در ماه آینده نشان دهنده خوش بینی نسبی به بازار پوشاک آخر سال است.

به طور کلی می توان چنین استدلال نمود که به دلیل بالا بودن سرانه مصرف پوشاک در کشور و تاثیرپذیری کمتر این بخش از کاهش قدرت خرید مردم، و نیز با در نظر گرفتن تلاش قابل تقدیر دولت در مبارزه با قاچاق پوشاک، دورنمای وضعیت این صنعت روشن به نظر می رسد. مسئله مهم دیگری که نیازمند توجه است، بحث صادرات در این بخش و لزوم تقویت بنیه واحدهای تولیدی و افزایش کیفیت و رقابت پذیری در تولید محصولات است تا بتوان از فرصت پیش آمده در این صنعت نهایت بهره را برد.

جدول ۳: وضعیت شاخص‌های صنایع منتخب از نگاه طرح شاخص مدیران خرید - دی ۱۳۹۸

شاخص	صنایع لاستیک و پلاستیک	صنایع فرآورده‌های نفت و گاز	صنایع نساجی	ماشین‌سازی و لوازم خانگی	صنایع فلزی غیر فلزی	صنایع فلزی	صنایع غذایی	صنایع شیمیایی	چوب، کاغذ و مبلمان	وسایل نقلیه و قطعات وابسته	پوشاک و چرم	سایر صنایع
شامخ گروه	۶۳/۰	۴۷/۱	۶۳/۲	۵۰/۰	۳۹/۳	۵۱/۴	۴۱/۳	۵۶/۲	۵۷/۷	۶۹/۶	۶۸/۰	۵۰/۶
مقدار تولید محصولات	۶۳/۳	۴۴/۴	۶۷/۹	۵۷/۶	۲۷/۸	۵۳/۵	۳۵/۴	۵۷/۰	۵۴/۸	۷۲/۴	۷۸/۱	۵۰/۰
میزان سفارشات جدید	۶۶/۷	۴۸/۱	۶۰/۷	۴۷/۰	۳۸/۹	۴۶/۵	۳۳/۳	۵۸/۸	۵۴/۸	۸۲/۸	۷۱/۹	۵۶/۳
سرعت انجام و تحویل سفارش	۵۶/۷	۵۷/۴	۶۰/۷	۴۸/۵	۵۲/۸	۵۹/۶	۶۰/۴	۵۷/۰	۵۷/۱	۶۳/۸	۵۰/۰	۵۰/۰
موجودی مواد اولیه	۶۰/۰	۴۰/۷	۴۶/۴	۴۸/۵	۴۴/۴	۳۹/۵	۴۱/۷	۴۷/۴	۶۱/۹	۵۳/۴	۵۰/۰	۳۷/۵
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۶۳/۳	۴۴/۴	۷۱/۴	۴۷/۰	۴۱/۷	۵۶/۱	۴۵/۸	۵۵/۳	۶۴/۳	۵۸/۶	۷۱/۹	۵۰/۰
قیمت خرید مواد اولیه	۹۳/۳	۷۹/۶	۸۹/۳	۸۰/۳	۸۳/۳	۷۹/۸	۶۶/۷	۷۵/۴	۶۹/۰	۸۴/۵	۸۱/۳	۷۵/۰
موجودی محصول (انبار)	۴۶/۷	۶۳/۰	۳۹/۳	۴۷/۰	۵۸/۳	۴۷/۴	۵۵/۲	۴۳/۰	۵۲/۴	۴۶/۶	۵۳/۱	۵۰/۰
میزان صادرات کالا	۴۶/۷	۳۳/۳	۴۲/۹	۴۰/۹	۴۱/۷	۴۶/۵	۴۰/۶	۴۷/۴	۵۲/۴	۵۱/۷	۴۰/۶	۵۰/۰
قیمت محصولات تولیدشده	۶۰/۰	۵۵/۶	۵۷/۱	۵۷/۶	۵۲/۸	۶۱/۴	۴۶/۹	۵۹/۶	۵۲/۴	۵۰/۰	۴۶/۹	۵۶/۳
مصرف حامل‌های انرژی	۵۶/۷	۵۰/۰	۷۸/۶	۶۶/۷	۵۵/۶	۶۳/۲	۵۳/۱	۶۲/۳	۵۷/۱	۷۰/۷	۷۵/۰	۷۵/۰
میزان فروش محصولات	۵۶/۷	۴۰/۷	۶۴/۳	۵۴/۵	۳۸/۹	۵۱/۸	۳۵/۴	۵۲/۶	۵۷/۱	۷۴/۱	۶۵/۶	۵۰/۰
انتظارات تولید در ماه آینده	۶۳/۳	۵۵/۶	۶۰/۷	۵۴/۵	۶۹/۴	۶۴/۹	۵۸/۳	۷۳/۷	۶۹/۰	۸۲/۸	۷۵/۰	۵۶/۳

معرفی طرح شامخ (شاخص مدیران خرید)

از میان شاخص‌های متنوع و گوناگون اقتصادی که توسط کشورها و سازمان‌های بین‌المللی انتشار می‌یابند، شاخص Purchasing Manager's Index (PMI)، که در فارسی به اختصار شامخ نامگذاری شده است، یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اقتصادی است که مورد پذیرش اکثر کشورهای توسعه‌یافته قرار دارد. در حال حاضر شاخص شامخ برای حدود ۲۹۰۰۰ بنگاه بخش خصوصی در بیش از ۴۰ کشور دنیا محاسبه و منتشر می‌شود. این شاخص که بر اساس پایش پرسشنامه‌ای به دست می‌آید، بینش آنی و تصویر سریعی از شرایط اقتصاد کلان به‌ویژه وضعیت رونق و رکود در بخش‌های صنعت و خدمات ارائه می‌دهد. ویژگی‌های این شاخص عبارتند از:

- ✓ داده‌های شامخ به صورت ماهانه در روزهای ابتدایی ماه و پیش از انتشار داده‌های رسمی منتشر می‌شود.
- ✓ شامخ، امکان مقایسه مستقیم بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه از طریق تولید داده‌های استاندارد شده را فراهم می‌سازد.
- ✓ داده‌ها در شامخ بر اساس مستندات واقعی کسب‌وکارها و نه بر اساس نظرات شخصی و حدس مدیران جمع‌آوری می‌شوند.
- ✓ به‌صورت مستمر و دقیق توسط بازارهای مالی، بانک‌های مرکزی، مراکز تصمیم‌گیری اقتصادی و رسانه‌ها در جهان پیگیری می‌شود.

در طرح شامخ، از پاسخ‌دهندگان خواسته می‌شود به ۱۲ پرسش مطرح‌شده در قالب سه معیار وضعیت نسبت به ماه پیش (بهتر شده، بدتر شده و یا تغییری نکرده است)، پاسخ دهند. در صورت انتخاب گزینه بیشتر از ماه قبل: عدد ۱، گزینه بدون تغییر: عدد ۰/۵ و گزینه کمتر از ماه قبل:

عدد صفر برای آن پرسش ثبت می‌شود. مجموع حاصل ضرب درصد پاسخگویان به هریک از گزینه‌ها در عدد همان گزینه، مبین عدد شامخ در آن پرسش است. در نهایت معیار سنجش این شاخص عددی بین ۰ تا ۱۰۰ است. عدد ۰ و ۱۰۰ به ترتیب به معنای آن است که ۱۰۰ درصد پاسخگویان گزینه "بدتر شده است" و "بتر شده است" را انتخاب نموده‌اند، عدد ۵۰ نشان‌دهنده عدم تغییر وضعیت نسبت به ماه قبل، بالای ۵۰ نشانه بهبود وضعیت نسبت به ماه قبل و زیر ۵۰ به معنای بدتر شدن وضعیت نسبت به ماه قبل است. بر این اساس، چنانچه عدد محاسبه شده زیر ۵۰ باشد، اما از عدد محاسبه شده ماه قبل بیشتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بدتر شدن وضعیت، کاهش یافته است. در مقابل، چنانچه عدد محاسبه شده بالای ۵۰ باشد اما از عدد ماه قبل کمتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بهبود وضعیت در مقایسه با ماه قبل، کاهش یافته است.

برای طراحی پرسشنامه و وزن‌دهی به ۵ پرسش اصلی در محاسبه عدد شامخ بخش صنعت در اتاق ایران، از رویکردهای بین‌المللی با کمی تعدیل به صورت زیر استفاده شده است:

۱. مقدار تولید محصولات (پرسش اصلی با ضریب ۰.۲۵٪)
۲. میزان سفارشات جدید (پرسش اصلی با ضریب ۰.۳۰٪)
۳. سرعت انجام و تحویل سفارش (پرسش اصلی با ضریب ۰.۱۵٪)
۴. موجودی مواد اولیه (پرسش اصلی با ضریب ۰.۱۰٪)
۵. میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی (پرسش اصلی با ضریب ۰.۲۰٪)
۶. قیمت خرید مواد اولیه
۷. موجودی محصول نهایی در انبار
۸. میزان صادرات کالا
۹. قیمت محصولات تولیدشده
۱۰. مصرف حامل‌های انرژی
۱۱. میزان فروش محصولات
۱۲. انتظارات تولید در ماه آینده

شامخ در برخی از کشورها

شامخ کل

شامخ صنعت

